

8. Теоретичні проблеми цивільного процесуального права: Підручник /М.М.Ясинок, М.П.Курило, О. В.Кіріяк, О. О.Кармаза, С. І.Запара та ін.; За заг. ред. д.ю.н. професора М.М. Ясинка. – К.: Алерта, 2016. – 734с.
9. Терещенко А. Л. Класифікація принципів господарського судочинства/ А. Л. Терещенко // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки. – 2015. – № 3-2. – Т.1. – С. 51-54.

*Назарко В.
студентка II курсу юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент
кафедри конституційного, адміністративного
та фінансового ТНЕУ Росоляк О.Б.*

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

Метою реформування системи управління державними фінансами є побудова в Україні сучасної та ефективної системи управління державними фінансами, яка здатна надавати якісні державні послуги, ефективно акумулюючи ресурси та розподіляючи їх відповідно до пріоритетів розвитку держави. Така стратегія передбачає формування дієвої системи державного фінансового контролю, у зв'язку з чим особливої актуальності набуває формування теоретико-правової характеристики державного фінансового контролю відповідно до європейських вимог.

Фінансовий контроль представляє собою сукупність форм, методів та інструментів контролю, за допомогою яких суб'єкти фінансових правовідносин одержують інформацію про фактичний стан справ щодо процесів формування, розподілу і використання фінансових ресурсів на всіх рівнях економічної системи держави, порівнюють отримані дані з цільовими або нормативними вимогами, визначають розміри і причини виявлених відхилень, вживають заходи, спрямовані на їх усунення, недопущення та попередження у майбутньому, з метою підвищення ефективності підготовки, прийняття та реалізації управлінських рішень у сфері управління фінансовими ресурсами [2, с.166].

Система державного фінансового контролю визначається як поєднання структурної побудови державного фінансового контролю, сукупності об'єктів та суб'єктів контролю та взаємодія між ними під час здійснення покладених функцій, при цьому необхідно доповнити його метою державного фінансового контролю. В рамках органів системи визначаються такі складові, як зовнішній, внутрішній, відомчий та спеціалізований державний фінансовий контроль залежно від рівнів проведення [5, с.306].

У залежності від аспекту, в якому розглядається поняття «державний фінансовий контроль», усі теоретичні концепції можна об'єднати у три групи, відповідно до яких «державний фінансовий контроль» розуміється, як: функція державного управління; діяльність органів державної влади і

управління; система економічних відносин, контрольних дій, спостереження і перевірки.

Зазначається також, що система державного фінансового контролю складається з таких елементів: суб'єкт, об'єкт, предмет, принципи, методи; процес контролю і прийняття рішень за його результатами. Сукупність цих може стати системою у разі, коли вона отримує здатність до самоорганізації, саморегулювання, адекватного реагування на зміни в середовищі, де перебуває (адже вона існує в межах конкретної держави з конкретними економічними умовами).

Бюджетний кодекс України [1] визначає, що контроль за використанням коштів Державного бюджету України від імені Верховної Ради України здійснюється Рахунковою палатою. Діяльність центральних органів виконавчої влади, які забезпечують проведення державної політики у сфері контролю за дотриманням бюджетного законодавства, координується та контролюється Кабінетом Міністрів України. Рахункова палата від імені Верховної Ради України здійснює контроль за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використанням. Центральним органом виконавчої влади, уповноваженим на реалізацію державної політики у сфері державного фінансового контролю, є Державна аудиторська служба України. Крім Державної аудиторської служби, Кабінет Міністрів України спрямовує і координує через Міністра фінансів України діяльність Державної фіскальної служби України, Державної казначейської служби України [3, с. 422]

Так, державний фінансовий контроль реалізується за допомогою створеної системи органів:

1) органи законодавчої влади (Верховна Рада України);

2) органи виконавчої влади (Кабінет Міністрів України, Міністерство фінансів України), у тому числі спеціальні органи державного фінансового контролю (Рахункова палата, Державна фіскальна служба України, Державна аудиторська служба України), Державна казначейська служба України);

3) недержавні спеціалізовані організації (неурядові організації, ЗМІ, аудиторські компанії, у тому числі міжнародні), уповноважені на здійснення моніторингу використання державних коштів [4, с.67]

Слід зазначити, що державний фінансовий контроль за суб'єктами його здійснення поділяється на бюджетний, податковий, митний, банківський, валютний, страховий, ціновий тощо.

Метою державного фінансового контролю є:

– забезпечення законності, фінансової дисципліни, ефективності, економічної доцільності; формування, розподілу і використання фінансових ресурсів держави і суб'єктів місцевого самоврядування;

– ефективний соціально-економічний розвиток країни та окремих регіонів;

– захист фінансових інтересів держави і його громадян [2, с.165].

В Україні сформована цілісна система державного фінансового контролю як сукупність контрольних-аналітичних і експертних дій органів зовнішнього та внутрішнього державного фінансового контролю за суб'єктами державного сектору з метою забезпечення законності, попередження порушень фінансової дисципліни, економічної ефективності під час формування, розподілу й використання державних фінансових ресурсів.

Отже, державний фінансовий контроль, в умовах ринкової економіки виступає одночасно як різновид фінансового контролю та як особливий вид діяльності, що здійснюється органами державної влади, а також спеціалізованими державними та суспільними органами фінансового контролю, спрямований на встановлення фактичного стану справ на підконтрольному об'єкті щодо забезпечення законності, результативності, ефективності та економічності управління публічними фінансовими ресурсами й на усунення фінансових правопорушень і прийняття управлінських рішень найбільш ефективним способом. Міжнародна практика свідчить, що в незалежній, демократичній державі мають гармонічно функціонувати незалежний орган фінансового контролю, який був би відділений від влади, а також органи внутрішнього контролю. При цьому принципи їх функціонування мають бути врегульовані на законодавчому рівні. Так, у сучасних умовах розвитку економіки України чинна система державного фінансового контролю має велике значення, але потребує розробки й упровадження заходів з її вдосконалення. Реформування системи державного фінансового контролю в Україні має на меті підвищення рівня фінансової дисципліни завдяки кардинальному посиленню контролю за витрачанням бюджетних коштів, державного майна, узгодження законодавчої бази, удосконалення ефективності діяльності контрольних органів та забезпечення їх належного кадрового забезпечення.

Список використаних джерел

1. Бюджетний кодекс України: від 08.07.2010 р. № 2456-VI (редакція від 01.01.2018) // Відомості Верховної Ради. – 2010. – № 50-51. – ст. 572.
2. Жадан Т. А. Економічна сутність та зміст поняття "державний фінансовий контроль" / Т. А. Жадан // Причорноморські економічні студії. – 2017. – Вип. 16. – С. 161-168.
3. Іваськевич Х.І. Система органів державного фінансового контролю бюджетних установ в Україні / Х. І. Іваськевич // Економіка і суспільство: Мукачівський державний університет. - 2017 – Вип.11. – С. 421-425.
4. Обушна Н. І. Модернізація системи державного фінансового контролю в Україні в контексті утвердження парадигми публічного аудиту / Н. І. Обушна // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. – 2016. – № 4. – С. 64-71.
5. Шевчук О. А. Сутність системи державного фінансового контролю / О. А. Шевчук // Фінансовий простір. – 2015. – № 1. – С. 304-310.